

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Ambrosii Calepini Dictionarivm Vndecim Lingvarvm

Calepino, Ambrogio

Basileae, 1616

C ante T

[urn:nbn:de:bsz:31-107476](#)

de Ling. Lat. Cruculum à crux pultis, & quod ut corium
erant. Crux dicitur.

Crucifermi. Puis sunt ex parte rubentia, Glacie nunc di-
bida Crucifermi agro, qui Tyberi fluvio à Vejenti dirimitur,
sic appellata. De his Plinii libro 15. cap. 15. & lib. 23. cap. 7.
Item Coloni. lib. 3. cap. 10. & lib. 10. cap. 10. Virgil. Ciuilis
magnus soror. Georg. Ciuilis, Syrus, pyn: gravibus-
que violibus.

Cruce. I. Tuler. patibulum in quo damnati figurantur, dicta à
aquo, quod illi ferre possunt. [V. bell. magis. Gal. Croce, gi-
le, iuram, afflictio. Ita. Ger. Em. Crux. Bel. Em. Crux.
Hung. L. m. Polon. Crux, iuramentum. Vngar. Kereszze, a-
kado, folyos. Ang. Acruse, a gibbo et gallows, afflitione.] Plaut.
in Cat. Collum oblitus, abduce illum in malam crucem. Ci-
c. 7. Ver. Statim deinde iussu prætoris in crucem esse subla-
tum. Et Crux etiam dicitur qui e quid nos cruciat, torquat & af-
ficit. Terent. In Eunuch. Et illis crucibus, quæ nos, nostrarum;
adolescentiam habent & spicatum. Hanc veteres Gabalum
venerer. Varro. Nos barbari, quod innocentes in Gabalum
fuerimus hominissimi non barbari, quod noxios absolvimus.
C. Meis Chilli emonion lege apud D. Chrysostomum in Oratione contraria gentes, quod Christus sic Deus, &c.
Cicero. M. n. p. Torquo, affligo, Excrucio. [TINNITUS] hinc
TINNITUS indecens. Gal. tormenta, afflictio. Ital. affliger, tor-
mento. German. Torture, matter. His. Atemperare, affligere. Pol.
Desperare. Vng. Körögm. gyldrom. An. To torment, to afflict.]
Plaut. Bacch. Vi ipsius se cruciat & crudelitatem. Terent. in
Eracle. Quæ nos semper omnibus cruciant modis. Cicer. de
Aene. Dulore capitis cruciatur & confunditur.

Crucifixus. m. q. Tormenatum, afflictio. [תְּמִימָה דְּבָאַה.] 24.
Gal. tormenta, afflictio. Ital. afflictione. Ger. Pein, plag, mar-
ti. Hsg. Iuram. Pol. Desperare, metta. Vng. Kör. gyldrom.
Ang. Torture, affliction, paine.] Cic. Offic. 3. Dionysius maxi-
mam cruciacionem regi solitus est.

Crucifixus, a. f. t. [sternere, crux, crucigere. Gal. Tors-
menta, & Hispan. tormenta. German. Torture, matter.
Polon. Tortura. Vng. Körögm. kvaladás. Ang. Torture.]
Pasc. Cui. Quæ omnes homines supero, atque antideo cru-
cificatus.

Crucifixus, adverbium. [sternere, crucigere. Gal. En-
tremere, & Hispan. tormenta. German. Torture, matter.
Polon. Tortura. Vng. Körögm. kvaladás. Ang. Torture.]

Pasc. Cui. Quæ omnes homines supero, atque antideo cru-
cificatus.

Crucifixus, adverbium. [sternere, crucigere. Gal. En-
tremere, & Hispan. tormenta. German. Torture, matter.
Polon. Tortura. Vng. Körögm. kvaladás. Ang. Torture.]

Hinc. Bell. Afric. Sic extra vallum deducti sunt, & cruciabili-
tate mordaci.

Crucifixus, a. um. [Vng. Körögm. mells.] Crux dignus, apud A-
polon. de Alio auro lib. 10.

Crucifixus, a. f. t. crucem tollo. [תְּלִיחָה מֵעֶצֶם, עֲזֹבָה, צוֹרָה]
Gal. tollere, attacher contra rurem eorum in ghet. Ital. Iudicio-
dilectio, iustitia. Ger. Trennung, oder an den Crux festina.
Hispan. Pol. Malitia, perfidia, iurisperita. Vng. Megafusio-
ne. An. Torture, afflictio, & gallows.] Sueton. in Domit. Au-
tem summum prædictum quam crucifigeret, in cubiculū vo-
ram. Pl. lib. 8. cap. 10. Eaque de causa crucifixos vidisse fe-
cunt Scipione. Quint. lib. 7. c. 2. Inventerunt ducent crucifixum.
bonum. in Domit. cap. 10. Librarius etiam qui eas descripte-
tas erat.

Crucifixum, infusare, quod bibendo eructet. Alii legunt
ipsa Cellum cruciatum, pro acerbo & austero.

Crymedes, febris que pulmone facit ignibus correpto,
frenum.

Cryptochis. Et fenus testiculi, vel testiculorum.

Cryptochis. [תְּמִימָה מְלֻכָּה, נְשָׁתָה. Gal. Vorsteife, er-
rare, Ger. Das verbergen, si vader die Erde. His. Sotterraneo, es-
condere, sic. Pol. Zerkriß und jemla. Vng. El reueche, el esfere. Ang.
Iacob. dede, dat.] Significat occultum & subterraneum. Sidonius:
Potens antiquus crypticis arcibus formicavit. Julius
Felicis: Crypticos homines appellant, secreta fidei taciturno-
rum custodiens.

Cryptopanicus, Nomen compositum ex Græco Latino q. &

significat subterraneum porticum, cum amplis fenestris, qua
refrigerandi grana per aëatem utimur. [P. O. Chlodwak. Vn.
Fold etat salsi buna hæc.] & Potest etiam dixi porticus undeque
septa & quasi tectum parietum abscondit, tanquam sub-
terranea. Plin. in Epist. Subest cryptopoticus subterranea si-
miles, exinde frigore riget contentaq; acre suo, nec
desiderat auras, nec admittit.

Crystallus, stena, gen. 1. [תְּמִימָה רְבָדָה, שְׁבָדָה.] Gal.
Crystall. Ital. Crystallo. Germ. Ein Cristall. Hispan. Crystallo. P. O.
Krispal. Vn. Kreisly. Ang. Crystal. Ita. Crystallo, neutr. f.
Gemma candida & pulchra, ita dicta. ^{magis} et raro ^{magis} et raro
asservocet, ab eo quod gelu contrahatur. Plin. lib. 37 cap. 21
Contraria huic causa crystallo facit, g. cùm vehementiore co-
creto. Nec alibi certe reperiatur, quā ubi maximè hybernæ
nives rigent glaciemq; esse certum est: unde & Graeci nomen
dederat. Hac ille.

Crystallinus, a. um, pen. corr. Quod est ex crystallo. [תְּמִימָה
רְבָדָה.] Gal. Crystallo, qui est de crystallo. Ital. Crystallo, thes di cry-
stallo. Ger. Cristallus, ven. Cristallus, am. Hic Crystallo, rota de
crystal. Pol. Krystall'ow. Vng. Kreislyholzal. Ang. Of Cri-
stall. Iuvenalis: Grandia tolluntur crystallo, maxima rursus
Muriha, deinde adamus notissimus, & Berenices in dito
factus pretiosior.

C. ante T.

C. T. In notis antiquorum, causa, vel caput, vel civitas, CTR.
M. citia mitrum. CTR. ceterum, vel civitas Romana. CTO.
contrarium, vel contractum. C. T. V. O. A. B. civitas virg. omnia
auctor bona. CTR. AE. civitas Rom.

Citernes, somme. Germ. Die vier endesten Zren / Schlosshauser oder
Schlosszren. Pol. Przedmury. Vng. Nagy völgye fog. An. the
four fortresses.] Quatuor sunt dentes anteriores, a cibo conci-
dendo dicti: unde & mense appellantur: Latini Primores ap-
pellant. Graci etiam primores, quod inter id endum detegi-
tur. Cai. Rhod. lib. 4. cap. 1.

Crenatari, [תְּמִימָה גְּרָנָה] German. Diccharit. VII. Nam evagi-
to erugik. Sunt media cijunctorum & pecorum, quasi mimo-
medicos quis dixerit. ^{et} enim Graeci jumentum appellant,
nonnumquam eum picus immolationi aptum, ^{magis} et raro
et postea. Firmicus: Centauro oriente, qui natus fuerit, aut
autriga erit, aut equorum nutritio, aut mulomedicus, aut ex-
equanus. Hunc Columella & Varro Veterinarium vocant
vulgaris Marofidum.

C. V. ante V.

C. V. In notis antiquorum, Centum virum: vel Clastres
vir, vel, Cava virginum. C. V. clastissimo viro. CIV. cuius.
CIV. civitas. CVL. cultores. CVR. curiarum, vel curiorum,
vel cultori. C. X. I. N. A. R. G. cubitos decem invenies argen-
tum. C. XX. IV. AVR. M. cubitos viginti invenies aurum
mirabile.

Cubæ, Sabini vocatur, quant militares Lecticas: unde vide-
re in descriptum esse Cubiculum. F. flus.

Cubardis, Cubicula, Cubile, Vide CVAO.

Cubitus, n. vel Cubitum, n. f. Curvatura brachii, ubi lacerto
iungitur. [תְּמִימָה אַמְמָה, וְצָבָת, צָבָת.] Gal. Cande, ex condere quis
costume pie et domi. Ital. Gemma, braccio da misurare. Ger. Schie-
ben. Hilp. Cade del braccio, o cedo de media. Polon. takis. Vng.
Egy. Lar. Ang. The elbow, the arm from the elbow forward, a
cubit. Plaut. Stich Cubitus depulsa de via. planiti cubito,
Virgilius 4. Aeneid. Ossa ingentia cubini, Ovidius 12. Meta-
morphol. & A medicis tamen Cubitus vocatur os illud brachii,
cui innititur, quod ab ima manu ad brachii curvaturam
extenditur. Sunt enim in ea parte brachii duo ossa, quorum
inferius Cubitum, superius Radium vocant. & Cubito emun-
gens, ^{et} yada kaput, ^{et} ^{et} Proverbiis ironia in hominem
fordi di quæstus & conditionis abjecta. A falsamentis du-
cta, quibus mos est namcum mucum cubito abstergere, nimili-
num manibus myia solubilis opplet. & Accipitur etiam
pro mensura cubiti, quantum a cubito brachii usque ad ex-
tremam manum est. Plin. lib. 7. cap. 10: In venimus in mon-
umentis Salamiam Enthymem filam in tria cubiti tenuatio
adolevit. Constat autem cubitus ex sex palmis: hoc est, di-
gitis viginti quatuor: ut autor est Virtuv. lib. 3. Seq. quipes enim
hoc est, pes unus cum dividio, facit cubitum. Pes est sexta
pars altitudinis in corpore nostro: cubitus quarta. & Est pre-
terea Cubitus regius, qui major est communis cubito manus
digitis, sicut refert Herodotus lib. 1. & Est & Cubitus geome-
tricus, qui tantum valit, quantum sex nostra cubita, ut Ori-
genes, Augustinusq; tradidierunt. & Eodem cubito, ^{et} ^{et} ^{et}
hoc est, cadem regula, cadem mensura. & lucta cubitum pro-
ficit, ^{et} ^{et} ^{et} ^{et} ^{et} ^{et} De eo dicebatur, qui promovit efficer ad
meliora: live quam quis ordinio legitimo progedit, sive
quoniam magnis proficit accessionibus. & Homo ne decim cu-
bitorum, ^{et} ^{et} ^{et} ^{et} ^{et} ^{et} de inlargiter procerò corpore,
ignavo & inutili. Theocritus,